

AMERIKKALAISIA PARIISISSA, PARIISILAISIA SUOMESSA

Paris, mon Amour – Pariisi, rakkaani! Millaista romantiikkaa, millaisia mysteerejä mahdatkaan kätkeä itseesi?

Paris, mon Amour -lausahduksen taustoja ei tunneta tarkasti, mutta romanttisen Ranska-kuvan on epäilty syntyneen toisen maailmansodan jälkeen enemmän tai vähemmän kulttuurin myötävaikuttamana.¹ Vuonna 1950 valokuvaaja Robert Doisneau otti *Life*-lehdelle kuuluisan kuvasarjan nuorista pareista suutelemassa pariisilaisten maamerkkien luona ikuistaen mielikuvan Pariisista rakkauden kaupunkina. Seitsemän vuotta myöhemmin *Rakastunut Pariisissa* -elokuvassa (*Funny Face*, USA 1957) Audrey Hepburnin näyttelemä Jo matkusti Pariisiin rakkauden ja muodin perässä. Jon jalanjalkia ovat amerikkalaisessa viihteessä sittemmin seuranneet muun muassa *Sinkkuelämän* (*Sex and the City*, USA 1998–2004) Carrie (Sarah Jessica Parker) ja *Emily in Parisin* (USA 2020–) Emily (Lily Collins), jotka rakkauden ja muodin ohella ovat haaveilleet ranskalaisen asenneilmapiirin vapauttavuudesta.

Onko audiovisuaalisen kulttuurin Pariisi ja Ranska pelkkää romanttista haavetta vai mahtuuko joukkoon myös toisenlaisia Ranska-representaatioita? Millainen on suomalaisen ja ranskalaisen elokuvakulttuurin suhde ja millaista ranskalainen elokuvateoria? Näitä kysymyksiä tarkastellaan tässä *Lähikuvan* Ranska-teemaisessa numerossa.

Euroopan katseet ovat kääntyneet Ranskan puoleen Yhdysvaltojen muuttua henkisesti vieraaksi. Euroopan ”henkisenä johtajana” Ranska puolusti kieltään ja kulttuuriaan angloamerikkalaista dominanssia vastaan jo silloin, kun tämänkaltainen ajattelu näyttäytyi tunkkaisena nurkkapatriotismina. Nyt Ranska on etulinjassa vaatimassa ja kehittämässä eurooppalaisia vaihtoehtoja amerikkalaisyritysten digi-infrastruktuureille. Taistelu ranskalaisten mielistä ja sydämistä jatkuu samaan aikaan kansallisilla areenoilla, kun äärioikeiston ote ranskalaismediasta vahvistuu.²

Suomalaisille Ranska edustaa myös myyttistä Eurooppaa, johon Suomi on eri aikoina kiihkeästi halunnut kuulua. Ranskaa on pidetty eleganttina ja kaoottisena, irrationaalisenä ja vieraana kulttuurivaltakuntana. Suomalaisten historiallista kiinnostusta Ranskaa kohtaan tutkineet Louis Clerc ja Kristiina Ranki (2008) toteavat, että Ranskan ja Suomen välisten kulttuurisuhteiden historiasta piirtyy esiin suomalainen nationalismin suuntaus, jossa suomalaisuuden rakentaminen on nähty ennen kaikkea mahdollisuutena kuulua

1 Esim. Hazlitt.net 2016; *Smithsonian magazine* 2005.

2 *Helsingin Sanomat* 2026.

Eurooppa-nimiseen kokonaisuuteen. Tällaisenaakin Ranska on ollut suomalaisille useammin henkilökohtaisen kehityksen kuin kollektiivisen identifi-
fikaation paikka. Clerc ja Ranki muistuttavat henkilökohtaisten suhteiden
varaana muodostuneiden Suomi–Ranska-suhteiden historiallisista kerroksista,
monisäikeisyydestä ja runsaudesta. Historiallisten kerrosten päälle on hyvä
rakentaa uutta.

Uutisten ja amerikkalaisviihteen ohella ikkunoita Ranskaan ja ranskalaiseen
kulttuuriin tarjoavat 2020-luvun suomalaisille myös ranskalaiset nykyelo-
kuvat. Näitä esitetään elokuvateattereissa nyt ahkerammin kuin aikoihin.³
Helsinkiläisiä hemmotellaan Orionin ranskalaiselokuvien sarjoilla, jotka ovat
osa Institut françaisin pitkäjänteistä kulttuuridiplomatiaa (ks. esim. Pisano
2022). Ranskalaiselokuvaa tulee teattereihin myös Europa Cinemas -verkoston
kautta. Turkulainen Kino Kilta on järjestyksessä kahdeksas Europa Cinemas
-verkoston teatteri Suomessa. Muut verkoston elokuvateatterit pääkaupun-
kiseudun ulkopuolella sijaitsevat Tampereella, Jyväskylässä, Kuopiossa ja
Lahdessa.

Millaista Ranskaa Suomeen tuoduissa ranskalaiselokuvissa sitten esi-
tetään? Teatterilevitykseen tuntuu valikoituvan etenkin korkeakoulutetun
ylemmän keskiluokan elämää kuvaavia ihmissuhdedraamoja, jotka ruokkivat
elokuvayleisön päiväunelmia merkityksellisten kohtaamisten rikastamasta
seuraelämästä pariisilaisissa kahvilamiljöissä.

Tuoreet ranskalaiselokuvaenssi-illat havainnoivat ranskalaista elämän-
tapaa amerikkalaisen linssin läpi. Joulun 2025 alla ohjelmistoon tulleessa,
Rebecca Slotowskin ohjaamassa *Yksityisessä elämässä* (*Vie privée*, Ranska 2025)
seurataan Jodie Fosterin esittämää pariisilaistunutta amerikkalaispsykiatria
Lilian Steineria, joka potee arjessaan ammatillista ja äidillistä syyllisyyttä
sekä kielellistä epävarmuutta. Steiner ajautuu myös opilliseen kriisiin, kun
näyttää hetkellisesti siltä, että amerikkalaisen Milton Ericsonin kehittänyt
hypnoosihoito tuottaisi parempia tuloksia kuin freudilaiseen psykoanalyysiin
perustuva pitkäkestoinen keskusteluterapia. Freudilaisen tematiikan (unien
kuvallisuus, tiedostamaton, oidipuskompleksi) rinnalla tarinaa kuljettavat
tutut Pariisi-fantasiat: 1800-luvun avarat kerrostalohuoneistot, ylelliset silk-
kipuserot ja kiireettömät punaviini-illalliset rakastetun kanssa kantabistron
nurkkapöydässä.

Kauempaan stereotyyppisestä Ranska-kuvastosta on Richard Linklaterin
Nouvelle Vague (Ranska 2025). Kyseessä on amerikkalainen rakkaudentunnus-
tus ranskalaista elokuvaa – ja erityisesti 1960-luvun uutena aaltona tunnettua
käännettä – kohtaan. *Viimeiseen hengenvetoon* -elokuvan (*À bout de souffle*, Rans-
ka 1960) tekemisestä kertova *Nouvelle Vague* tavoittaa aikakauden tunnelman
ja tekijöiden innostuksen elokuvavälinettä kohtaan. Juuri tältä kaikki olisi
voinut näyttää ja kuulostaa: anarkistinen, kriitikkotaustainen tekijäpersoo-
na, kevyiden käsivarakameroiden mahdollistamat kuvausratkaisut, *Cahiers
du Cinéma* -elokuva-lehden ympärille kerääntynyt, intohimoisesti elokuvaan
suhtautuva yhteisö.

Amerikkalaisen tekijänsä ja tekoaikansa avaamasta näkökulmasta *Novelle
Vague* kertoo myös kaipuusta toiseen aikaan, paikkaan, asennemaailmaan ja
estetiikkaan. Elokuva kuvattiin Ranskassa Ranskan valtion tuotantotuella
samaa aikaan, kun eurooppalaisen dekadenssin inhoa huokuva henkinen
taantuma amerikkalaisyhteiskunnassa syveni. Asetelman irvokkuutta lisäävät
Trumpin ulkomailla tuotetuille elokuville asettamat tullit sekä se, että valko-
kangaselokuvan historiaa juhlihan Linklaterin elokuvan Yhdysvaltain levitys-
oikeudet myytiin suoraan Netflix-suoratoistopalvelulle. Kuin lohdutuksen ja

toivon viestinä, elokuvassa yksirivisillä lausahduksilla kommunikoiva Jean-Luc Godard (Guillaume Marbeck) toteaa, että kaaos on väliaikaista, mutta elokuva on ikuinen.

Richard Linklaterin *Nouvelle Vaguessa* (2025) filmataan ranskalaisen uuden aallon avainteosta, Jean-Luc Godardin esikoiselokuvaa *Viimeiseen hengenvetoon* (1960). Godardin päänäyttelijöitä Jean-Paul Belmondoa ja Jean Sebergiä esittävät Linklaterin tyylietoisessa metaelokuvassa esikuviansa näköiset Aubry Dullin ja Zoey Deutch. Kuva: Jean-Louis Fernandez.

Lähikuvan numero 1/2026 esittelee ranskalaiseen elokuvaan ja elokuvateoriaan perehtynyttä, ranskalaisia alkuperäislähteitä lukevaa ja kulttuurista ja historiallista kontekstia ymmärtävää elokuvatutkimusta. Suomalaisesta Ranska-osaamisesta, ehkä myös Ranska-viehtymyksestä, kertoo, että numero on koostettu *Lähikuvaan* erikoisnumeroiden ulkopuolelta saapuneista artikkelitarjouksista. Ranskalainen elokuva näyttäisi siis kiinnostavan suomalaisia tutkijoita.

Teemakokonaisuuden avaa turkulaistunut pariisilainen elokuvatutkija Aymeric Pantet. Pantet perkaa pieteetillä niitä lähteitä, joita ranskalaisten elokuvaajien Marius Raichin (1909–1986) ja Charlie Bauerin (1904–1975) työskentelystä Suomi-Filmin ja Suomen Filmiteollisuuden studioilla 1930-luvun loppupuolella on olemassa. Artikkelin piirtää kuvan oletettua kansainvälisemmästä, pohjimmiltaan ylikansallisesta suomalaisesta elokuvakulttuurista. Kuten Pantet muistuttaa, suomalaista 1930-luvun elokuvaa ei voi ajatella erillään Ranskasta, joka oli 1930-luvulla eurooppalaisen elokuvan ”hermokeskus”.

Numeron toisessa artikkelissa Maija Suoyrjö käsittelee sarjaelokuvien jatkuvuutta osana ranskalaista *fantastiquen* perinnettä, odottamattoman tai selittämättömän pohjavireenä elokuvissa virtaavaa elementtiä. Suoyrjön analyysi ammentaa sarjaelokuvien historian ja ranskalaisten elokuvaohjaajien Louis Feuilladen (1873–1925) ja Georges Franjun (1912–1987) töiden tarkasta tuntemuksesta. Suoyrjö osoittaa, että ”Feuilladen ja Franjun todellisen ja epätodellisen välimaastossa liikkuvissa teoksissa nousevat esiin erilaiset Pariisit:

tyhjä ja keskeneräinen kaupunki 1910-luvulla sekä autioitunut ja ränsistynyt Pariisi 1970-luvulla”. Kaiken kaikkiaan siis myös varsin toisenlaiset Pariisit kuin romantisoiduissa Pariisi-kuvauksissa.

Numeron kolmas artikkeli on ranskalaiseen elokuvaan ja elokuvateoriaan perehtyneen Antti Pönnin käsialaa. Artikkelitarkastelee italialais-ranskalaisen kriitikko ja kirjailija Ricciotto Canudon (1877–1923) ”seitsemän taiteen teoriaa”, ajatusta elokuvasta taiteiden synteestä. Pönnin analyysin kohteena on etenkin Canudon ajattelun taiteenfilosofinen tausta. Pönni esittää, että vaikka Canudon elokuvanäkemyks on muotoaan hakevaa ja osin poukkoilevaakin teoriaa, Canudon ajatteluun tutustuminen voi tuoda uusia näkökulmia myöhemmin vakiintuneisiin elokuvakulttuurin ja -tutkimuksen kategorioihin.

Lähikuvan Ranska-numeroon sisältyy lisäksi Antti Pönnin käännös Canudon ennen suomentamattomasta esseestä ”La naissance d’un sixième art: Essai sur le cinématographe”, joka on julkaistu alun perin vuonna 1911. Suomennos antaa uudenlaisen mahdollisuuden arvioida Canudon ajattelun merkitystä elokuvateorialle. Numerossa julkaistaan myös Tiina Salmian eläinaiheisia omakuvia käsittelevä lektio sekä arvio viime vuonna ilmestyneestä *Kulttuurin vuosisata – Luova ohjelmatyö Yleisradiossa 1926–2025* -teoksesta.

Toivotamme lukijoillemme nautinnollisia lukuhetkiä.

Turussa 26.2.2026

Laura Saarenmaa ja Kaisu Hynnä-Granberg

Lähteet

Media-aineistot

Hazlitt.net (2016) The Myth of the Myth of the City of Love. *Hazlitt.net*, 12.1.2016. <https://hazlitt.net/feature/myth-myth-city-love> (linkki tarkastettu 26.2.2026).

Helsingin Sanomat (2026) Miljardööri on rakentanut äärioikeistoa tukevan mediaimperiumin Ranskassa. HS.fi, 9.2.2026. <https://www.hs.fi/maailma/art-2000011788594.html> (linkki tarkastettu 26.2.2026).

Long Play (2025) Tuleeko elokuvateattereista taiteen temppeleitä? Kirj. Harri Römpötti. Longplay.fi, 7.5.2025. <https://www.longplay.fi/kulttuuri/tuleeko-elokuvateattereista-taiteen-temppeleita> (linkki tarkastettu 26.2.2026).

Smithsonian magazine (2005) Paris, Mon Amour. *Smithsonianmag.com*, kesäkuu 2005. <https://www.smithsonianmag.com/travel/paris-mon-amour-73220943/> (linkki tarkastettu 26.2.2026).

Kirjallisuus

Clerc, Louis & Ranki, Kristiina (2008) *Suomalaisten Ranska. Kaunis tuntematon*. Helsinki: Ajatus.

Pisano, Giusy (2022) *From Ciné-Goûters to Screenings for Cinéphilie. The Cinemas of the Instituts and the Alliance Françaises*. Marseille: OpenEdition Books.